

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1883.

40. szám.

Október 4.

Nagyméltósági és Főtisztelendő
Dr. Schlauch Lőrincz

szatmári püspök stb stb. stb.

elnöki megnyitó beszéde,

a Sz.-László-Társulat 1883-ki szept. 27-ki közgyűlésén.

Tisztelt Közgyűlés!

Az év folytán Magyarországon oly mozgalomnak voltunk tanúi, mely a Keleten lakó testvéreink felé fordította a nemzet figyelmét, mely a Sz.-László-Társulat feladatával rokon eszméket hangoztatott; utjában azonban ettől eltért, amennyiben az előkészítés stádiumait, ahol a Sz.-László-Társulat éveken át fáradozott, egy merész lépéssel meghaladni kívánván, nem azt tűzte ki célul, hogy a magyar elem a keleti szomszéd tartományokban ápolassék, fentartassék és támogattassék, hanem azt, hogy az benn az országban áttelepítés által központosíttassék.

Az ország lelkesedéssel karolta föl az eszmét. Az erősülés szükségének érzete sugalta azt és az országos áldozatkészségben az önfenntartás ösztöne jutott mintegy öntudatra. Rokon elemekkel gazdagítani az országnak törzslakóit; tömöríteni az elemeket, melyek minden viszontagságok közt hívek maradnak az állam eszméjéhez, melyet Magyarország ma inkább, mint bármikor magasra tartani van hivatva; azokat, akik künn maradtak vagy kivándoroltak, hazahozni, hogy kipótolják itthon a hézagot, melyet a századok viharai okoztak: ki volna az, aki nem rokonszenvezett volna a nemesen felbuzduló mozgalommal? Kétségbe vonni lehet az időszertiséget, bírálni lehet a kiviteli rendszabályok helyességét, módosztatni lehet a kevés sikernek, vagy a teljes sikertelenségnek okait és rugóit: ezt szabad tenni, de magát az eszmét kárhóztatni talán még sem lehet.

Erős nemzetek terjeszkedésre, a magyar nemzet tömörülésre van utalva, és csak akkor lehet nyugodt jövője iránt, ha a tömörülési processus be lesz fejezve. Műveltség, mely hódít; szám, mely latba vethető: ez a legfontosabb két tényező, mely súlyt kölesönöz egy nemzetnek, mely helyzetének ura kíván lenni, és semmi kétség, hogy a magyar hegemonia megóvására és megszilárdítására a műveltség mellett a számaránynak is van befolyása. És én, valamint a tisztelt társulat minden tagja csak örömmel üdvözölhetjük azon törekvést, mely egy új, rokonelvű és célú társulat megalakításában nyilvánul. Ébredés az aléltásból, százados mulasztások pótlása, bármily irányban vagy formában nyilatkozzék is az, mindig rokonszenvünkkel fog találkozni, valamint azzal találkozott országszerte.

De ha a magyar közönség oly melegen fölkarolta és nemes lelkesedéssel anyagilag is hő támogatásban részesítette a hazatelepítési törekvéseket, lehet-e közönyös a Sz.-László-Társulat tevékenysége iránt? feleslegessé vált-e ez? vagy inkább nemes most tűnik ki annak szüksége, hogy a társulat fennálljon, támogattassék és magasabb céljai és szempontjai miatt a nemzet által kegyeltessék? (Ugy van!)

Ha nincsen, aki ébren tartsa oda künn az összetartozandóságnak öntudatát, volna-e, akit haza lehetne telepíteni? Ha a bukovinai és a Keleten lakó magyarok és az ugynevezett esángók vallás és nyelv tekintetében elmerülnek a körülöttük fekvő nemzetiségek tömegébe, volna-e képes a leghatalmasabb telepítési munkálat az elveszett nemzeti érzetet újra életre hozni? és miután a tapasztalás bizonyította, hogy a telepítési művelet nem oly könnyű, hogy az hosszú, igen hosszú és kitartó tevékenységet igényel, mindig fenmarad a kérdés: nin-

esen-e szükség oly társulatra, mely ébren tartsa a magyar öntudatot addig is, míg a hazajövetel ideje és lehetősége megjön?

A Sz.-László-Társulatnak oly céljai vannak, melyek első sorban a katolikus elemnek a keleti szomszéd tartományokban való fenntartását tartják szem előtt; de nem nélkülözik azon magasabb szempontokat sem, melyeket hazánk érdekében soha sem szabadna tekinteten kívül hagyni. Maradjanak künn levő véreink katolikusok, hogy ne szűnjenek meg lenni magyarok, és ha út majdan az óra, hogy itthon tűzhelyeket adhatunk nekik, úgy érezzék magukat, mint a gyermek, aki az atyai házhoz visszatér. De ebben távol áll minden oly törekvéstől, melylyel más országot törvényeiben megsérthetne. Csak azt célozza, hogy törvényes engedelmességök mellett saját vallásukat és nyelveket megóvják. Kapjanak magyar papokat, kik saját nyelvükön oktassák őket őseik hitében; kapjanak magyar tanítókat, kik hazájok nyelvén a magyar, naponta haladó műveltséggel megismertessék, mindketten pedig buzgó tolmácsai legyenek azon örökké szép mondatnak: »nescio qua natale solum dulcedine captos ducit, et immemores non sinit esse sui.«

Van azonban a társulat összes működésében egy magasabb szempont, egy tágasabb látkör. Katolikus társulat lévén az, egyszersmind a katolicizmusnak minden érdekeit magáévá teszi. A művelődési, nevelési és tanítási célokat zászlajára tűzván, azokat a közjó érdekében valósítani törekszik. Ezen magasabb szempontokhoz járul a tágasabb látkör. Ugyanis, aki azt hiszi, hogy néhány ezer magyar hazatelepítésével megfelelt a feladatnak, melylyel egy, a nemzetközi küzdőtéren szerepelni kívánó nemzetnek szolgálatokat tenni kíván: az mindenesetre lelkes hazafi, de nem előrelátó államférfi. Egy nemzet nem csak azáltal erős, ha belviszonyaiban homogén szellemek és elemek támogatják az állam eszméjét, hanem és kiváltképp azáltal, ha a szomszéd államokra oly szellemi kihatással van, mely azoknak barátságos érzelmeit, jóakaratu indulatát és esetleg szövetségét biztosíthatja. Ha elveszni hagyjuk azokat, kik hazánk határain túl nekünk legőszintébb barátaink; ha azok elvesztik vallásukat és nemzetiségüket, kik leghivatottabbak erényeinket, műveltségünket és tiszta szándékunkat az idegeneknél közvetíteni, fog-e valamit érni azon lelkesedés, mely a hazatelepítésnél nyilvánult? fog-e eredményt biztosítani a kitaratóbb tevékenység, mely nemzeti erősbödésünket ezen az uton célozza? (Igaz!)

Hogy a Sz.-László-Társulat tevékenysége vallási alapon nyugszik és hogy katolikus jelleggel bír, az csak azokat zavarhatja meg, kik a rokon elemek vonzó

és a heterogén elemek eltaszító tulajdonságait tekinteten kívül hagyják.

Mindenekelőtt nem kell feledni, hogy a körülöttünk fekvő országokban számtalan katolikus létezik, kik ma már vagy rendezett hierarchiát érsekkel és püspökökkel bírnak, vagy apostoli vicariusok által kormányoztatnak, tehát egyházi szerkezetünkön kívül nem állanak, kik tehát hitsorsosaink; kik szegények, kik adományokból élnek és tartják fenn intézeteiket; hogy ezen katolikusok legnagyobb részben magyarok, kik magyar papok, magyar tanítók hiányában leginkább az olasz nyelvre utaltatnak, hogy vallási igényeiket kielégíthessék; hogy nehezen kaphat lábra ellenséges indulat irányunkban ott, ahol a rokonszenvnek oly hatalmas emeltyűje van, mint a vallás rokonsága.

A Sz.-László-Társulat nem akar, és ha akarna is, nincsen tehetsége az aldunai államokban, a Balkán-félszigeten, a Fekete-tenger partjain, a francia vagy angol missiókhoz hasonló intézeteket létesíteni. Ambíciója sokkal szerényebb. Nemzetünknek az önfentartás küzdelmét kell még viselnie, terjeszkedésre nem is gondolhat, — de bünt követne el önmaga ellen, ha elmulasztaná mindazon tényezőket hasznosítani, melyek őt e küzdelemben segíyezhetik. Bölcs körültekintéssel kell magához fűzni benn az országban mindazon nemzetiségi és vallási elemeket, melyek a magyar állam eszme megszilárdítására közreműködhetnek, mert a beharéz csak gyengítéssel járhat. De épen oly bölcs előrelátással kell a szomszéd államok jóindulatát magának biztosítani és ott azon elemeket kiválóan támogatni, melyek akár vallás, akár nyelv tekintetében rokonai. Nem a politikai agitatók tere ez, hanem a békés, a szellemeket és kedélyeket hódító, a jóakaratu és a nemzetközi jogot tisztelő törekvés.

A Sz.-László-Társulat e határon túl nem lépett, nem is fog lépni. Közvetlen célja hitsorsosainak támogatása és ezzel magyar vérrokonainak az enyészettől való megmentése, de meg van más tekintetben győződve, hogy ezáltal közvetve édes hazájának használ. Alapszabályaiban, de megalakulásakor is e békés célt hangsúlyozta. A Keleten letelepedett római katolikus magyaroknak nevelő, oktató és egyéb jótékony intézetek felállítására és fenntartására segítséget nyújtani: ez a törekvése.

Mély hálával kell itt megemlékeznem a magyar püspöki kar nagylelkűségéről, mely számtalan gondjai közt e társulatot kiváló szellemi és anyagi segélyben részesíti. Haynald Lajos bibornok, kalocsai érsek 10,000 forintot délvasuti elsőbbségi kötvényekben alapítványul tett a csángó magyarok javára oly célból, hogy a kamatok fele a tőkéhez csatoltassék mindaddig, míg nem annyira növekszik, hogy kamataiból évenként két

csángó ifju neveltessék papi pályára, illetőleg a moldva-országi hitküldérségre, a kamatok másik fele a felmerülő szükséghez képest csángók segélyezésére fordították. Ezen csángó alapítvány többek nagylelkű adományainak hozzácsatolásával ma 14,175 frt 34 krt tesz.

Nem egy elnöki beszéd keretébe tartozik részletes kimutatását adni a társulat működéséről. Amit felhoztam, csak azért tettem, hogy a mai ugynevezett csángómozgalom irányában jellemezem a Sz.-László-Társulat álláspontját. A Budapesten ez év folytán megalakult társulat a bukovinai székelyek hazatelepítését célozza, a Sz.-László-Társulat az összes künn lakó magyar katolikus elem fenntartását tűzte ki feladatául. És miután csak egy elenyésző kis részecske fog hazaszállíttatni, a roppant többség pedig künn marad, a társulat működése tárgyatalanná nem lett, sőt még inkább mint valaha, bizalommal fordul a hazai magyar közönséghez, hogy támogassa azon törekvését, mely Magyarország érdekeit oly közlő érinti, és amely szegénysége és szerénysége daczára még is mindig hazai célt tart szemel előtt. (Helyeslés.)

Népek és nemzetek azon az uton haladnak, melyet nekik az isten ujjá őseik hagyományaiban kimutatott. Egyének és társulatok is csak ezen tradíciók keretében és behatása alatt működhetnek üdvösen. A Sz.-László-Társulat ugyan nem igényel magának állami befolyást, sem oly szerepet, mely a magyar állam fejlődésének irányt adjon; de amit önérettel mondhat, az az: hogy képvisel egy irányt, melyet a nemzetnek régóta kellett volna, és amelyet előbb-utóbb kényszerítve lesz követni, ha önmagát tétlenül feladni nem akarja. A csángók állítólag — és a régi okiratok ezt igen valószínűvé teszik — kétszázezren voltak, ma leapadtak hatvanezerre. Mennyi jó barátunk veszett el bennök! És ma is mit akar a Sz.-László-Társulat? Meg akar a romokból menteni annyit, amennyit lehet. Amit az egész nemzetnek tennie kellene, azt egy szegény társulat kísérli meg. Igyekezete azonban a vallás és tanítás eszközeire van és lesz korlátozva.

Másrésről az országban is vallásos és jótékonyági irányt követvén, mint egyik szerény munkása e hazának, e haza fölépítésére a régi alapon igyekszik közreműködni, és azért a multak dicső alakjait idézi fel, hogy tevékenységének vezérpontja legyenek.

Tisztelt közgyűlés! Sz. István birodalma csak sz. István bölcsességével tartható fenn.

Változott viszonyok közt, igen, modern eszmék felkarolásával, a műveltség assimilatiójával, a culturélet eszközeivel, de — a régi alapon és azon irányban, melyet őseink kijelöltek. De vigyázzunk, mert a modern eszméknek vannak fanatikusai épen úgy, mint bármely

más rögeszméknek; a fanatismus pedig nem épít, hanem ront. A kor eszméinek az államszerkezetben csoportosulniok kell a már meglevő alap körül és ennek természete szerint kell módosulniok, termékenységek is attól függ, ha logikailag a multból fejlődtek.

Mi tartotta fenn eddig a magyar nemzetet? — Ősei vallásának tisztelete, — nemzeti erényeink megőrzése és az ezek által megszentelt hazaszeretet, mely amily szívesen osztotta meg más nemzetbeliekkel, más vallásbeliekkel jogait, ép oly féltékenyen őrizte meg tulajdon fáját a cosmopolitanus assimilatiótól. Azon biczegő állambölcseséget, mely a vastag materialismus hirdetése mellett szellemi fejlődésről regél és épen emiatt eltaszítván a multja iránti kegyeletet és a kor jellemtelenségét magára öltvén, majd a nyers hatalmat hívja segítségül fanatikus eszméinek valóítására, majd a beteges humanismus ködfátyolába burkolódzván, mézes szavakkal ámit: ilyen állambölcseséget őseink nem ismertek.

De meg is tartották számunkra e hazát! (Éljenzés!)

Ha majd egyszer a culturbölcsészet magasabb stadiumot fog elérni, akkor ki fogja mutatni azt: hogy az államkormányzatnak, bármily mértékben is ringassa az magát az exigentiák tudományában, vannak a maga szilárd pontjai, a maga megingathatlan vezérelvei, melyektől eltérni nem szabad anélkül, hogy ezek elhanyagolása magát meg ne bosszulná. És ez annyira igaz, hogy bizonyos nemzetek vagy dynastiák, ha elődjeik és őseik traditionalis politikájától eltérnek, elbuknak és tönkremennek. A legnagyobb államférfi az, aki ezen politikának vezér- és alapelveit eltalálja és tevékenységét is ezen elveknek alárendeli. Innen azon mondatnak: »Népek és dynastiák, amely erőnek köszönik eredetüket, azon erőnek köszönik fennmaradásukat« mély és jogosult értelme van. (Igaz. Ugy van!)

Nagy erő volt mindenkor a catholicismus hazánkban. Aki ennek megingatására törekszik, az az ország gyöngítésére tör, mert annak nyolczszázados alapját támadja meg. Ezen alapot megvédeni törekszik a Szt.-László-Társulat szerény körben, szerény eszközökkel: de Istenben vetett reménnyel, aki nemzetünket mindig megvédte. Meg vagyunk győződve, hogy eljön az idő ismét, amidőn — nem úgy, mint ma teszik — a vallást nem az egyéni érzelmek körébe fogják sorolni és az egyháznak és a vallásos társulatoknak csak azon feladatot juttatják, hogy a száműzöttet itt felkeressék, — hanem amikor maga az állam önérdékében és magasabb szempontokból kívánni fogja, hogy intézményei a vallásosság zománzáját ne nélkülözzék; eljön az idő, amidőn nem pusztán az észnek hatalmával, hanem a tudomány vívmányaival, hanem a hit mindenható erejével, és ami ennek természetes kifolyása, az önfelal-

dozással a szenvedélyek által megrontott épület megújításához fognak fogni új eszközökkel, de a régi alapon.

Adj Isten, hogy ne legyen késő! (Hosszas, lelkes éljenzés.)

A hajós halála.

— Németből szabadon. —

»Ne hagyjatok meghalnom itt alant
Ah hozzatok a fődözetre fel . . .
Szabad hajóst ne zárja deszka, hant
Szép óceán, te légy a sírlepel!»

S lefektetik a nyílt kormánypadon
Hol oly soká állt a hű kapitányt . . .
El-elmereng a játszi sík habon
Hová leszállni oly forrón kívánt.

Tárt ajkkal iszsa azt a lágy leget
Mit rá a tenger, csók gyanánt legyint,
Mosolygva nézi a derült eget
Hol a lenyugvó nap végsőt tekint.

Fölötte lengnek bárány fellegek
Futván a síma hullámtükörön.
Hószínü hojszák vígan lejtének . . .
Az óceánon csend ül, fény s öröm!

Néz, néz . . . s e fényben elfáradt szeme
Lehunyt . . . a tenger búcsut int felé. —
A nap leszállt . . . zokog a habzene . . .
A hű hajós révpártját föllelé!

. . . . S. J.

A végzetes álom.

— Beszély. —
(Folytatás.)

A mennyire tudom, nem, mondá Darvay; az egész esetet a mai napig homály fedi, s nem lehet tudni, hogy öngyilkos volt-e az ifju Danaházi, vagy meggyilkoltattott. Noha én ezen utóbbit tételezem fel, mégis tulajdonképpen az első mellett vannak bizonyítékok. Teljesen nem lőn kifosztva, mert óráját, valamint bár egy kissé lapos erszényét, megtalálták ruháiban. A rendőrigazgató azon megjegyzése, hogy Danaházi nem került jó kezekbe, ama csehet illetőleg, szintén nem engedi bizonyossággal ama föltevést, hogy Haschek lett volna a gyilkos, mert a rendőrség nem valami criminalis bűntény, hanem szédelgés és csalás miatt volt sarkában. Lehetséges tehát, hogy csak azért menekült el s teljesen ártatlan azon tettben, melyről őt magamban vádolom. Hihetőleg az egész eset homályban fog maradni örökre, minthogy már azóta hat év folyt le, és soha nem lőn kutatva.

— Valóban kár, hogy ön nem adhat nekünk semmi felvilágosítást ez ügyről; mondá Julia. Nem jelent meg többé soha ön előtt az ifju?

— Hiszen én nem állítottam, hogy ő nekem megjelent.

— De hát mi volt akkor ama visio, melyet a kirándulásból amaz estén visszatérve, látni vélt s melyről az előbb említést tett.

— Ma épen úgy mint azon este, arról vagyok meggyőződve, hogy az egész csak sugártörés volt.

— De a jelenés hasonlatossága az ifju Danaházi alakjával, s az atyjától otthagytott levélnek közvetlen felbontása előtt történt látomás, nem következtethet-e egy bensőbb összefüggésre?

— Összefüggésre igen, de melynek nem tulajdonítok semmi jelentőséget.

— Te ép oly kevésbé fogsz vele boldogulni kedves Juliám, mint én, — mondá Jolán, ki az egész elbeszélés alatt, valamint az abból eredő társalgásnál, közönyösnek látszott lenni. Hagyd őt, s tégy a társalgással úgy, miként én e szállat tenni fogok. — Ezzel az Ákos kezében levő gombolyagból egy szálat fűzött tüjébe, s azután ollója után keresgélt, melylyel azt levágni akarta, de mivel Ákos, ki szándékát észrevév, az ollót gyorsan elrejtette, hirtelen a gyertyaláng fölé tartá a szálat, s azután diadalmasan kiáltá:

— Ön látja, hogy olló nélkül is ketté van vágva, s barátnőim, úgy hiszem, megértettek. És midőn Ákos a gombolyagot, mely a hirtelen mozdulatnál a földre esett, fel akará venni, mondá Jolán: — Ne fárassza magát, a gombolyag munkakosaramba esett, mely mint látja, itt áll az ablak függönye alatt, ahol holnapig maradni fog, miután mára munkám be van fejezve.

— Ez más szavakkal azt jelenti, mondá nevetve Julia, hogy távozhatunk. Mi is bevégeztük mai teendőnket, mint hű udvarhölgyek hiven örködve fölöttem. De ha igazságos akarsz lenni Jolán, be kell vallanod, hogy egy igen kellemes estét köszönhetsz nekünk, mert nélkülünk bátyád nehezen maradhatott volna itt ily sokáig és nem beszélhetett volna el oly érdekes dolgokat.

— De aminőket én épen nem kedvelek, mondá Jolán s így a köszönetet egyedül reátok bizom.

Az ifju hölgyek felkészültek a hazaindulásra és Ákos udvariasan fölajánlá lovagias kíséretét, mit szívesen el is fogadtak.

Amily szívesen búcsuzott el Jolán barátnőitől, ép oly kimért volt Darvay iránt, egy fagyos »jó éj« volt az egész, mit neki búcsuzásul mondott.

Miután Darvay kötelességének eleget tett, a fürdőépület előtti sétányra ment, itt leült egy padra, és átengedé magát gondolatainak.

Jolán mai magaviselete elég anyagot szolgáltatott neki az elmélkedésre. Hogy ma csaknem neveletlen volt iránta, ez nem aggasztá, mert hiszen gyermekkorá óta figyelemmel kísérte őt, s így ismerte jó tulajdonait, valamint hibáit is, az elsők túlnyomók valának, az utóbbiak pedig inkább a túl-elnéző nevelésnek valának következményei, ezek azonban egy jó férj tapintatos magatartása és bánásmódja által, feltéve, ha Jolán által szerettetik, helyrehozhatók lennének. De épen ez volt a sarkpont, mely körül forgott a viszony közöttük. Jolán magasra becsülé rokonát, ki ily ifjan oly tisztelt és becsült vala, s ki előtt fényes pálya nyílt máris, de nem érzett szenvedélyes szerelmet iránta, mit Ákos a boldog házasság főtényezőjeül tekintett. Jól belátta az okos fiatal ember, hogy a becsülés magában még nem szerzi meg azon túlsúlyt a nő fölött, mely a férfit irányadó tekintélyre emelje előtte, ezt csak akkor érheti el a férj, ha a becsülés szerelemmel párosul.

Ha talán akadályokkal kellett volna Jolánnak küzdenie ezen frigy kötésében, akkor talán szíve is megszólalt volna már, de mivel ez nem történt, mint-hogy édes anyja is igen ohajtotta e házasságot, így Ákos valódi becsét nem igen igyekezett alaposan kiismerni. Ehhez egy kissé még fiatal is volt, mert hiszen még alig töltte be a tizennyolczadik évet, és Ákos tiz évvel idősebb vala nálánál. Csak midőn ama sok üres beszédű és nyegle ifjakkal hasonlítá őt össze, tünt fel előtte férfias szép jelleme és nemes, finom megjelenése; ilyenkor azután szívesebben fogadá bátyja utbaigazításait, ilyenkor inkább hallgatott annak jóakaró szavaira. Egyszer azonban nagy kedve kerekedett Jolánnak a spiritista szédelgésekben való részvételre, Ákos azonban, ki ismerte Jolán gyöngye idegrendszerét, ezt határozottan ellenezte, s Jolán anyját is lebeszélte, hogy valahogy bele ne egyezzek e bolond szeszély kielégítésébe. E percztől kezdve Jolán keserű lett Ákos iránt s nem egyszer heves kifakadásokra is került a sor, mint némi halvány példát ma is láthattunk ezekből.

Ákos őszintén szerette Jolánt, s azért kísérte el néjjét a fürdőbe, hogy Jolán társaságát ne kelljen sokáig nélkülöznie. De éppen azért, mivel szerette őt, jogosultnak tartotta magát abban nem engedni neki, miben nyilván nem volt igaza.

Míg így gondolataiban elmerülve üldögélt, lelke előtt elvonult az egész est. Jolán viselete fájt neki, de mint szilárd jellemű férfi, ki képes szenvedélyeit fékezni, annyiban tisztában volt önmagával, hogy inkább kész lemondani kezéről, mint a lányt, ki oly drága volt előtte, oly házasság által, mely körül nem fűződik a nézetek összhangzó szalagja, boldogtalanná tenni.

E gondolatok közben időről időre Jolán ablakai felé tekintett, melyek meg voltak világítva, végre a fény itt is kialudt; ekkor Ákos fölkel és az épület belső termébe lépett, itt akarta bevárni azon időt, melyben az utolsó vonat érkezendő volt. Mert kötelességének tartotta néjjét fogadni, bár Jolán erre nem szólítá őt fel, talán azért, hogy ne kelljen e czélből néhány udvarias szót mondania.

Az utolsó vonat 11 órakor szokott megérkezni s most még 10 óra sem volt, tehát egy teljes órai időtöltésről kelle gondoskodnia. Darvay nem szokott kártyázni, de igen szerette nézni mások játékát, kivált midőn nagy összegekben folyt a játék; most is a zöldasztalhoz sietett, melyet sok kíváncsi szemlélő vett körül. Csak fáradsággal sikerült egy első sorban levő helyre szert tennie. Itt csakhamar észrevette, hogy az általános figyelem különösen egy urra irányul, ki tőle nem messze az asztal másik oldalán ült, s föltűnően szerencés volt a játékban. Egy szerencsétlenül játszó felkelése és távozása következtében Darvay előbbre, még pedig az említett ur közvetlen közelébe jutott.

Ezen ember fejét kezére támasztva ült, s nem lát-szék semmi más iránt érdeklődéssel, mint a kártyalap iránt, melybe tüjével pontokat jegyzett, ezek szerint szabályozva és rendezve tételeit, és nyereményeit.

Csak midőn Darvay leült melléje, emelé fel tekintetét, s pillanatig rajta pihenteté szeméit, mialatt amugy is halvány arca még halványabbá lett.

Darvay szerette volna a játékos arcát élesebb szemle alá venni, mert midőn ez reátekintett, pillanatra bizonytalan emlék támadt elméjében. E főt látta már valahol, de hol? Ide s tova gondolkodott, de nem tudott tisztába jönni emlékeivel.

(Folytatása következik.)

Az arkanzasi zongora.

— Amerikai humoreszk. *Wickede C. Fr.*-től. —

(Vége.)

Többször ismételt kopogtatásra semmi nesz. Végre meggyőződtek, hogy a ház lakói nincsenek hon és csalódottan tekintettek maguk körül. Egyszerre Mr. Cassnak szemei valami különös tárgyon akadtak fen. A házat környező folyosó végén egy különös gépezetet pillantott meg, egyik oldalán két guttaperchahengerből álló készlettel, a másik oldalon egy nagy forgattyuval. A legmélyebb tisztelettel határos kíváncsisággal közeledett a rejtélyes gépezethez, aggódva intézván barátjához az előtte ismeretlen tárgy mivoltát kutató kérdését.

»Hát ez a zongora,« felelé Mó urfi, jéghideg közönytől lépve a gép közelébe.

»De hát, hol rejlenek a hangok?« folytató a nyomozást Mr. Cass, mialatt azt minden oldalról nagy figyelemmel körülvizsgálta.

Mó urfi teljes phlegmával mutatott a keresztfákra és a hengerekre.

Reszkető kézzel, de a halál megvetésének teljes elszántságával nyult erre Mr. Cass a gép forgattyujához és bátorsága bizonyosságaul elszántan megmozdította. Erre a gép egy éhes varju krákogásához hasonló hangot adott magából.

»Oh, mily égi hangok!« kiáltott Mr. Cass elragadtatásában.

»Valóban!« erősíté meg Mó urfi ünnepélyes komolysággal. De egyuttal megragadta barátja kezét, hogy zenészeti szenvedélyének további kielégítésétől visszatartsa. »A gép még eltörhetne, — nem tudunk vele bánni.«

Mr. Cass készen engedett ez óvásnak. Ő már teljesen ki volt elégitve a mai nap eredménye által. S most már jó lélekkel elmondhatta a községben, hogy ő nemesak látta a zongorát, de meg is tapintotta, de sőt hangokat is esalt ki belőle. Mó urfi, mint személyes feltanu erősítette meg állításait. És ezzel Hardscrabble lakóinak kíváncsiságát véglegesen lecsillapította. Övé volt a dicsőség, hogy a rejtélyes zongora a községben megszűnt valami különös érdeklődés tárgya lenni.

A zongora tulajdonosai mítsem sejtettek az egész községet megszállva tartott izgalomról. Teljes szívéllyességgel és barátsággal fogadták Hardscrabble értelmiségének látogatásait és végül elhatázzák, hogy az irányokban tanusított előzékenység viszonzásaul, meghívják magukhoz a társaságot. A zongora eltörött lába keresztül esett a javítás mütétén és ezután magát a hangszert a társalgó-teremben helyezték el.

A meghívott husz vendég közül egyetlen egy sem késett el a kitűzött órától, hirül levén adva, hogy Doolittle urnak második leánya, Eleonora kisasszony halatni fogja a zongorán magát.

A társaság minden figyelme, kíváncsisága és vágya a zongorafelé irányult. A legizletesebben elkészített vacsora sem tudta magára fordítani az érdeklődést. Ugy járt, mint egynémely, magában véve pompás vigjáték, a várva várt primadonnát felléptető dráma előtt adva elő. Mindenek tekintete a Mr. Cass leírásának megfelelő hangszert kereste a társalgó-teremben. És miután nem láttak egyebet egy leterített hosszú asztalnál, várták a percet, amelyben a kérdésben forgó zongorát ünnepélyesen behozzák.

Természetesen Mercer Mó volt az est hőse. Sokat beszélt, hangosan ejtve szelleműs megjegyzéseit, miken barátja Cass és egynéhány úrhölgy rendkívül jól elmullatta magát. Mindennek dacára a mulatság sehogyszem akart a maga rendje szerint megindulni. Mindenki érezte valaminek hiányát — a zongorát és végül Mó urfi a közökhajt tolmácsolva, felkérte Eleonora kisasszonyt, hogy sziveskedjék a társaságot a zongorával megörvendeztetni. Amint hallom kegyednek oly gyönyörű hangja van. Lesz oly szives és élénkel nekünk valami szép dalt, Cass úr pedig bizonyára szives lesz, a közkívánatnak engedve, a zongora forgattyuját kezelni.

Eleonora kisasszony készen engedett a felszólításnak. Felugrott székéről és ama letakart, hosszú asztal felé közeledebb Cass ur előtt örömet fejezte ki, hogy benne zeneértőre akadt, ami a déli államokban valóságos ritkaság. E természetes őszinteséggel előadott szavak Cass urat — saját későbbi bevallása szerint — teljesen megzavarták. Mó urfi ellenben nyugodtan és önézetteljesen nézett a dráma kifejlésének elébe, míg Eleonora kisasszony elfogultság nélkül, fesztelen keccsel vette le a nagy terítőt és nyitotta ki a zongorát.

A fekete és a fehér billentyűk hosszú sora tárult fel erre a meglepett nézők szeméi előtt, és e váratlan látvány Mó urfi — életében először — valóságos zavarba ejtette. Hisz ő volt barátjának, Cassnak tekintélye a zongora alakjának leírásában. A termen csakhamar csendes suttogás járt körül a zongora állítólagos »hangjai« és forgattyuja felől.

Eleonora k. a. csakhamar elhelyezkedett székén, végigfuttatta ujjait a billentyűkön és ha Mózes Egyiptomban nem sikerült megsemmisíteni, de Mercer Mózes urfi ezuttal teljesen meg lőn semmisítve az ártatlan zongorán. Az összes hallgatóságot elragadta a gyönyörű játék, különösen Cass urat, aki a tetszés személyes nyilatkozatait alig engedte Eleonora kisasszonynál szóhoz jutni. »De hát kérem, Miss, szóla kipirult arcczal, miféle hangszer volt az, amit Mercer Mó urfi nekem a folyosójuk végén mutatott. Egyik oldalán a forgattyúval s elöl két gummihengerrel?«

E kérdés Eleonora kisasszonyra kerít az elpirulás sorát. Zavart tekintetet vetett Mercer Mó urfira, a község vándorló jósdájára, erről kérdezősködő barátjára nézett, míg végül dadogva mondá: »Az a forgattyús eszköz, kérem — a mángorló gép!«

E felvilágosítás kitűnő kacajra derítette az összes jelenlevőket. Maga Cass ur a szünni nem akaró nevetség karához csatlakozott. Csak Mó urfi nem talált okot a derütségre. Ő, a nagy férfi, aki kétszer is megjárta Washington és magában a Capitoliumban több zongorát

látott, mint ebet egész Arkanzasban. Lefőzöttén ült helyén és zavarában nem tudta, hogy az ő rovására emelkedett egyetemes hahotában merre tekintsen. Még szerencséje, hogy egyszerre erős fejfájás lepte meg. Legalább alapos és igaz okot talált a gyors távozásra a társaságból, mely a gúny nyilait repté mindenfelől az eltávozott után.

E mulatságos esemény óta a zongora már Arkanzasban sem fehér holló többé. Ma már általános elterjedésnek örvendő, kedvelt hangszerévé vált itt is a szépnemnek. És nem egy szerecsen kisasszony a fehér és fekete billentyűkből kivert hangokkal kíséri kedvenc dalát. »When you and i were children, Joe« »Midőn még József, te és én gyermekek valánk.« Mó urfi azonban már nem érte meg Hardscrabbleben a hangművészet ez új korszakát. Ama emlékeztes napon, midőn egy bostoni kereskedő hat darab »Mercer Mózes-féle zongorát« adott el a községben, Mó urfi megsokalta a falu levegőjének a megzenésítését és Arkanzas határain tul, egy más országba röppent tova a gúny nyilai elől, a zongora hangjainak szárnyain!

Magyarította: Dr. O. M. E.

TÁRCSA.

A coelibatus előjelei a kereszténység előtti korban.

Midőn a 30-as években Badenben a coelibatus elleni nagy mozgalom megindult, az egész nagyhercegség értelmiségét és tudományosságát képviselő freiburgi tanárok három feliratot intéztek a nagyherceghez, a rendekhez s a freiburgi érsekhez, amelyekben a coelibatust, mint oly törvényt, amely sem meg nem tartható, sem az evangeliumon nem alapszik, s azonfölül az állam és társadalom kárára is szolgál, eltöröltetni kérik.

Legérdekesebb volt valamennyi közt a következő érvelésök: Ha az Üdvözítő és az apostolok a papi szüzességet (nőtleniséget) nem nagyra becsülték, — s ők ezt a három feliratban, bár sikertelenül, bebizonyítani is törekedtek — ugy a tisztelet, amelyben ezen állítólagos (!) erény a kath. egyházban mindig részesült, nagyon természetesen nem ezen egyház alapítóitól veszi eredetét, hanem a kereszténységen kívül, a pogányságban bírja forrását. Pogány és zsidó felfogások tehát, melyekhez jó korán bizonyos, Keletről származó bölcsész tanok járultak, ezek adtak létet a kath. egyház coelibatusának.

Ez volna tehát az említett urak véleménye szerint szintén egy ok, amiért a coelibatus eltöröltessék.

Mindenekelőtt nem győzünk eléggé csodálkozni a fölött, hogy egy kor, amely Isten-, világ-, történet- és természetre vonatkozó nézeteivel, elhagyva a keresztény álláspontot, oly feltűnően a régi pogány felfogáshoz közeledik, amely továbbá Confucius, Sokrategest és Plátót Krisztus Urunkkal egy rangba helyezi, amely a görög és római művészetet és tudományt oly annyira ajánlja, dicsőíti, s a finomabb és magasabb műveltség tulajdonképeni alapjának tekinti, hogy egy ilyen kor a kath. egyházat épen azért támadja meg, mert fegyelmében valami olyas is található, ami némileg már a kereszténység előtti korban is létezett.

A coelibatust már csak azért is el- és megvetendőnek mondani, mert némi nyomai a pogány vallásokban is föllelhetők, a legnagyobb esztelenség. A reformatorok azon tana ugyanis, hogy a kereszténység előtti kor minden tekintetben ördögi kor volt, ma már mindenkit mosolyra ingerel. A pogányok is hittek Istenben,

hát már mi azért ne higyjünk Ő benne? A pogányok is építettek az istenségnek templomokat, hát mi csak azért se építsünk?

A pogány világban is mindenütt föllelhetők az igazságnak töredékei, s észrevehetők az isteninek nyomai, egy fensőbb világrendre vonatkozó, mély sejtelmekkel s többé-kevésbé világos felfogásokkal, a létezőnél jobb állapotnak előérzetével s habár tehetetlen kívánságával, az Istennel való egyesülés utáni óhajjal mindenütt találkozunk.

Minden, amit a kereszténységben a maga teljében s mint isteni intézményt látunk, legalább mint halvány árnykép, legalább csírájában már a pogány korban is létezett.

S így aztán semmi esetre sem lép meg bennünket azon állítás, hogy a coelibatusról már a pogányoknak is volt némi fogalmuk. Csakhogy ami után a szív vágyódott, amit az ész fölségesnek és magasztosnak elismert, a kereszténység előtti korban még nem volt kivihető, mert hiányzott hozzá az isteni életerő, melyet Krisztus Urunk, a világ újjászülője, ad a kereszténységnek.

A pogányságnak vágyát a tökéletes után s egyuttal tehetetlenségét ennek elérésében, igen szépen fejezi ki a következő indus monda: Birmah (Bráma) teremtette Brahmant, a papot, s belőle a többi három kasztnak három ősatyját, mindegyiket egy asszonyval, s csak Brahmánnak nem adott feleséget, de Bráhma *) panaszhangokra fakadt, hogy testvérei között egyedül ő feleség nélkül maradt. Erre Birmah azt felelte neki: »ez azért történt, hogy ne szórakozzál, hanem egyedül a tudománynak, imának s isteni szolgálatnak szenteld életedet.«

Mivel azonban Brahma mégis csak kérése mellett maradt, Birmah végre egy daintany-t, dámoni asszonyt, adott neki, amely házasságból azután a Brahminok származtak.

Ezen mondból mindenekelőtt az tűnik ki, hogy az indus őskor a tökéletes papot nőtlenség képzelte és kívánta; s mily szépen van e nőtlenség már ama régi időben indokolva!

Ámde Brahma türelmetlenül feleséget kíván, s végre meg is kapja. Mit jelent ez egyebet, mint amaz aránytalanságot a belátás és akarat között, mit jelent egyebet, mint amaz emberi gyöngeséget, amely ugyan tudja, hogy mi a tökéletes, ámde ezt keresztülvinni még sem képes?

E monda azonban ezen ellenmondást nem öröknek, nem az ember természetéből folyónak tekinti; hanem épen azért, mert azt felállította, egykori megoldását, illetőleg megszűnését is kilátásba helyezte. S az indusnak ezen sejtelve csakugyan be is teljesedett Jézus Krisztusban, akiben s aki által az emberi az istennel egyesítettett.

A monda azonban még határozottabban fejezi ki magát. Hogy a papok nőülésének mintegy természetellenességét jó erősen kifejezze, Brahmánnak egy daintany-t, egy ördögi asszonyt adat. A teremtés alkalmával tehát a pap felesége még csak szóba sem jött, elannyira, hogy midőn utóbb mégis csak feleséget kért, ezen asszonyt a teremtmények egészen más neméből kellett előhozni.

Hagyjuk el a mély gondolkozásu indusokat, s forduljunk más népekhez is.

A mystagogosnak, az eleusini (görög) szentély első papjának, mint ilyennek többé nem volt szabad nősülnie, s ha esetleg már nős lett volna, úgy a vele való közösséget szorgosan kerülte; s ami még nevezetesebb, az, hogy főpappá nem is lehetett, ha egyszerűen többször nősült meg.**)

Hogy a rómaiaknál csak szűzek örizhették a Vesztatüzet, oly tény, a mely mindenki előtt ismeretes.

*) Creuzer Mythologie u. Symbolik 2. Ausg. I. Th. S. 600.

**) Creuzer 1. c. Th. IV. S. 482.

Mone *) még a germanok történetében is rájött a coelibatus nyomaira s utal különösen a Tacitus által is említett két német jós szüze: Veleda- és Auriniára.

Creuzer pedig Cybele, a szűz papnő, s Marsyas szűzpap mythosának elbeszélése után azt jegyzi meg, hogy az ősrégi természet-vallásokban nagyon sok körülmény mutat a papok nőtlenségére.

Ezek után végre, minden félreértés kikerülése végett, kiemeljük, hogy az indusoknál, az eleusini mysteriumokban, a phrygiai, görög és római mythosokban sehol sem találhatók fel ama dualistikus nézetek, amelyekből sokan talán azt szeretnék következtetni, hogy a felhozott mythosok a papok házasságát azért rosszalták, mert az anyagot rossznak és tisztátalannak tartván, egyáltalán minden házasságot, mint az anyaggal való érintkezést, elvetettek.

Igy tehát a coelibatusra vonatkozó őskori mythosok azon tiszta, zavartalan s egészséges emberi felfogásnak a kifejezései, amely az emberi élet legszebb virágának, a legnagyobb tökéletességnek tartja: magát osztatlan szívvel s egész lélekkel Istennek s az ő szolgálatának szentelni.

(Möhler nyomán.)

Dr. Machovich Gyula.

RÖVID HIREK.

* **Az országgyűlés** harmadik ülészaka mult hó 27-ikén királyi leirattal megnyitott.

* **Csákvárótt** mult hó 23-ikán avatták fel ünnepélyesen a gróf Eszterházy Mór és neje által alapított s apácák vezetésére bízott kisdudóvót, kétosztályu leányiskolát és kórházat. Pauer János székesfehérvári püspök ur ő méltósága fényes segédlet mellett szent misét mondott, melyet megható alkalmi szónoklat követett. Misa után az egybegyűltek ünnepélyes menetben az intézeti épülethez vonultak, melynek felszentelése után a püspök átadta a kulcsokat az intézet vezetésével megbízott Ágota nővérnek. Az alapító grófi család áhitattal hallgatta végig az egész ünnepélyt.

* **Halálozás.** Gróf Szapáry László lovassági tábornok mult hó 28-ikán, hosszú és kínos szenvedés után, életének 52-ik évében, Pozsonyban jobblétre szenderült. Kitünő katona, jó hazafi, nemes szívü ember, egy kiváló magyar főuri család közszeretében s tiszteletben álló sarja volt, ki nek halála ország-szerte fájdalmas részvétet keltett. Hült tetemeit septe. 30-ikán részvéttel szentelték be Pozsonyban, honnan Alberti-Irsára szállították s a családi sirboltban tételnek örök nyugalomra. Béke hamvaira!

* **Groner** ismert bécsi műiparos özvegye 105,000 forint hagyományozott oly célra, hogy annak kamataiból Bécsben működő írók vagy festőművésznők 500 forintig terjedhető évjáradékban részesüljenek. — **A bécsi Theresianum és a keleti akademia,** egyelőre csak tíz évre, kezelési tekintetben egyesített, s egy palotában lesz elhelyezve.

* **Dechamps** bibornok, malinesi érsek mult hó 29-ikén, 73 éves korában jobb létre szenderült. 1865-ben nevezetett namuri püspökké, 1867-ben lett malinesi érsekké, 1875-ben kapta a bibornoki kalapot. Hires egyházi szónok volt s mint egyházi író is rendkívüli tevékenységet fejtett ki. — **Szobieszky bécsi győzelmének** 200 éves fordulóját a rapperswylli lengyel muzeumban is fényesen megülték. — **Lisch György** régiségbuvár s történész meghalt Schwerinben 82 éves korában.

*) Geschichte d. Heidenthums im nördl. Európa. Th. I. S. 237.

IRODALOM.

— A »Jézus szent szívének hírnöke« című folyóirat szeptemberi és októberi füzet megjelent. Amannak tartalma: A szív virága (költemény) S. J.-tól. — A gyakori sz. gyónás és áldozás. — Eudes János. — A papok állhatatossága. — Meghallgatott imák. — Szeptemberi főimaszándék: önzetlen szeretetért. — Az októberi füzet tartalma: Oh édes szív (költemény). — Az imaapostolság nagy jelentősége. — Az imaapostolság s a Jézus sz. szíve társulatának szervezése. — Októberi főimaszándék: Igaz kath. érzületért.

— A Tokody Ödön által szerkesztett »Havi közlöny« szeptemberi füzetének tartalma: A legfölségesebb oltárszentség kenyérszínének megújításáról a szentségtartóban. (Irta Dezső.) — Murrurationis pastores. — Honvédelmi miniszteri utasítás a honvédek kereszteselési, esketési és halotti anyakönyvei vezetése és elhelyezése tárgyában. — Gerson János értekezése a gyermekeknek Krisztushoz vezetéséről. (Folytatás és vége.) — A magyar kir. Curia döntvényeiből. — Irodalom. — Tárca: A rajongók. Történeti regény. — Az egyház és a tudomány. (Vége.)

— Megjelent a »Magyar általános levelező« 5-ik füzet. (Szerkeszti Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten.) E füzetben folytatja a szerző az ajánló levélminták közlését, ezután ismerteti a felmondást tartalmazó, a feddő, dorgáló, és szemrehányó leveleket. Ezek után szól a mentő és igazoló levelekről, utána értekezik barátságos levelekről. Valamennyihez több példát közöl. Ez érdekes füzet ára 30 kr. Ugyancsak ifj. Nagel Ottó kiadásában teljesen megjelent »Önügypéd« füzetekben, félkötetben és egész kötetben is kapható.

— Megrendelési felhívás! Alulírt zenemű-kereskedő bátorodik tisztelettel jelenteni, miszerint kereskedésében a következő legújabb megjelent zeneművek kaphatók vagy megrendelhetők: 1.) **Hat praeludium.** Ünneplés alkalmakra. Orgonára szerző Nemesovits Antal, orgonász és képezdei zene-tanár Győrött. Ezen hat orgona-darab egyszersmind kiegészítő részét képezi fentnevezett szerző »Gyakorlati orgonász« című művének, amely mű második kiadásban épen most került ki sajtó alól. 2.) **Latin Requiem Liberával.** Egy énekhangra orgonakisérettel. Szerző: Nemesovits Antal, orgonász és képezdei zene-tanár Győrött. Szerző ezen művet könnyű és rövid stílusban szerkesztette, dallamos s tiz hang terjedelmét nem lépi túl. Mindegyik műnek ára 60—60 kr. A »Gyakorlati orgonász« ára 1 frt 50 kr. A megrendelés legezélszerűben postautalvány útján eszközölhető. Bátorodom tehát e fentjelzett egyházi zeneműveket főtisztelendő egyházi hatóságok, tanító és kántor urak becses figyelmébe ajánlani, valamint a tanítóképezdei igazgató és zene-tanár urakat tisztelettel felkérni, miszerint azokat hatáskörükhez képest e pályára készülő képezdei tanulóknak kegyesen ajánlani méltóztassanak. Tisztelettel **Hennicke Rezső**, könyv- és zeneműkereskedő Győrött.

MINDENFÉLE.

A chinai császár nappali foglalkozásáról a »North China Herald« a következőket írja: »Ő felsége most tizenegy éves, s csak öt év múlva fog nagykorúsíttatni. Most még »Fo-Yeh«-nek, Budhaatyának hívják, s azok, akiknek közelében megjelenni szabad, őt istenként imádják. Nem született biborban, s ez szerencse volt rá nézve, mert most senkisémmé mer hozzá nyulni. Mikor még nagyon jelentéktelen hercegecske volt, beoltották. Anyja minden hónapban meglátogatja egyszer, s ilyenkor letérdel előtte, de rö-

tön fölemelkedik; atyja hasonlóképen tesz. Éjjelnappal nyolcz eunuch áll szolgálatára, míg rendkívüli ünnepélyességeknél a szolgák száma végtelen. Az »isteni« gyermek egyedül étkezik, de az eunuchok azonnal közbelépnek, ha étvágya nagyon ki talál fejlődni. Chinaiul és madsuul minden nap másfél órát tanul, két órát lovaglással és nyíllövessel tölt el, télen pedig kiszánkázik. Ha visszatér, tanítói földre vágják magukat, de azonnal fölkelnek, s leülnek. Hogy a szegény gyermek mit csinál a nap többi részében, senki sem tudja. Elődeinek lakosztályában lakik, s azon rengeteg nagy ágyban alszik, melyet több császár használt diván gyanánt. A miniszterek naponként tisztelegnek nála. mialatt ő a nagy trónteremben, trónján ül.

Uj módja az időmeghatározásnak.

Az éjjeli ór találkozik egy részeggel.

Éjjeli ór: — Takarodjék haza, már éjjelutáni 2 órát ütött.

Részeg: — Ostoba beszéd, senki sem hiszi el. Egyet ütött — nagyon jól hallottam! még pedig kétszer egymásután ütött egyet — itt tehát tévedés nem lehet.

Társulati Értesítő.

A Szent-László-Társulat

1883. szeptember 27-iki közgyűlése.

A társulat közgyűlését az idén is a szokott helyen, a központi papnövelde földszinti nagytermében tartotta. Az egyetemi templomban reggeli 9 órakor tartott szentmise után a tagok egybegyűlvén, dr. Balogh Sándor meleg szavakban üdvözölte a megjelenteket, azután Lipthay Kornél kir. táblai bíró vezetése alatt Schönherr Ágoston esperes, máramaros-szigeti plébános, Kürucz Antal főgymn. tanár és dr. Czobor Béla egyetemi magántanár társ. tagokból álló küldöttséget nevezett ki, hogy a nagyméltóságú elnököt, ősi szokás szerint, a közgyűlésbe meghívja.

Dr. Schlauch Lőrincz püspök, társulati elnök, nem sokára megjelent s a közgyűlés lelkes és hosszas éljenzéssel fogadta, mire elfoglalván elnöki székét, a nála megszokott ragyogó ékesszólással egyikét tartá ismét azon emelkedett szellemű, remek megnyitó beszédeknek, melyek mindannyiszor, midőn ajkairól elhangzanak, nemcsak a jelenvoltakat elragadják, de egy a nagy közönség, mint a sajtóban visszhangot kelte, hosszabb ideig foglalkoztatják a kedélyeket. Mai megnyitó beszédének themája a bukovinai magyarok áttelepítését célzó lelkes mozgalomból indult ki, mely annak idején a hazafias érzelmeket hullámszamba hozva, az elhamarkodottság jellegét viselte magán s nem számítva a viszonyokkal és szükséges tényezőkkel, sikert nem arathatott; ezel szemben fejtegette a Szent-László-Társulat céljait s feladatát, mely a külföldön s idegenek között élő magyar testvérek vallását megóvni és ezel segélyünkre szorult vérrokonaiuk nemzetiségét megmenteni törekszik. Kimutatta beszédében, hogy a Szent-László-Társulat fennállása, bár működése szerény és zajtalan, épen ezen conserváló szempontból szükséges, végül lelkes szavakban buzdít annak hathatós támogatására.

A közgyűlés a remek beszéd számos helyeit a tetszés kítőző nyilatkozataival szakítá félbe s midőn elnök beszédét befejezte, hosszantartó lelkes éljenzés tört ki a jelenvoltak ajkairól. A közgyűlés továbbá egyhangulag elhatározta, hogy az elnöki beszéd nemcsak az Évkönyvben öökíttessék meg.

 Folytatása a mellékleten:

hanem külön is adassék ki, hogy ily módon minél szélesebb körökben elterjedjen. Az elnök ur, mint minden évben, ugy ezen alkalommal is kijelentette, hogy a külön kiadás költségét sajátjából fogja fedezni. A közgyűlés a nagylelkű ajánlatot éljenzéssel fogadta.

Lonkay Antal indítványozta, hogy a közgyűlésből XIII. Leó pápa ő Szezségéhez a társulat rendíthetlen ragaszkodását és hűségét tolmácsoló hódoló felirat intéztessek s szeretetfillerül 1500 frank aranyban ajánltassék fel a szent Atyának. A közgyűlés ezen indítványt egyhangulag elfogadta.

Dr. Wolafka Nándor központi papnöveldei tanulmányi felügyelő ily című értekezést olvasott fel: »A hazafiasság erénye a kath. egyházban kiváló tekintettel aquinói sz. Tamásra.« A közgyűlés figyelemmel hallgatta a tudós szerző eszmedus, gyönyörű fejtegetéseit s ismételtelen megéljenzette. Elnök köszönetet mondott értekezőnek jeles dolgozatáért s a közgyűlés elhatározta, hogy az értekezés teljes szövegében közöltessék a társulat évkönyvében.

A titkári jelentésből kiemeljük a következőket: A múltévi közgyűlésen fölmerült azon indítvány, hogy a közgyűlések fényesebb s a nagy közönségnek könnyen hozzáférhető helyen tartassanak. A választmány, melyhez ezen indítvány áttétetett, ezen indítványt decemberi ülésében tárgyalta s köszönettel elfogadta Márkus Gyula kanonok s papnöveldei igazgató kijelentését, ki a nemsokára elkészülendő papnöveldei disztermet ajánlotta föl a társulat közgyűléseinek tartására. Jelenti továbbá, hogy a választmány Göndöcs Lajos ó-budai elemi igazgató tanító felügyelete alatt két bukovinai fiut neveltet, kiknek neveltetési és oktatási költségeire évi 400 forintsegélyt ajánlott föl; kéri a közgyűlést, hogy a választmány ezen határozatát megerősíteni méltóztassék. Előadja továbbá, hogy az 1874. közgyűlés évben elhatározta, miszerint a Magyarországra betelepülő első székely községnek templom és iskolaépítésre 1000 forintot adományoz. A választmány, tekintettel az aldunai telepítésekre, elérkezettnek látván az időt, hogy ezen elvi határozat a megvalósulás stadiumába lépjen, indítványozza, hogy a társulat a Pancsova mellett letelepített bukovinai magyarok által építendő első r. kath. templom és iskola költségére 2000 forintot adományozzon s ezen összeget az építés megkezdése után kiszolgáltassa. Addig is évenként tegyen a társulat e végre bizonyos összeget félre.

A közgyűlés mindkét indítványt egyhangulag elfogadta s határozat érvényére emelte.

Megemlítjük még a jelentésből, hogy a társulat múlt évi bevétele 8116 frt 56 krt tett ki. Az alapítványi tőkék készpénzben 9471 frt 25 kr, értékpapirokban 36,700 frt, ebből a csángó-alapítvány készpénzben 2925 frt 34 kr, értékpapirokban 11.250 frt. Alapító-tagokká lettek a múlt évi közgyűlés óta: Molnár V. Bertalan cz. kanonok, nyug. kat. plébános, az ujaradi esperesi ker. papsága, dr. Kozma Károly egri kanonok, papnöv. igazgató, Halász Mihály nyug. pécsegyházmegyei plébános. — Legujabban Tulok József csákányi és Köberl János sárvári plébánosok fióktársulatokat alakítottak hiveik közt.

Segélyezési czélokra az utolsó közgyűlés óta 4012 frt 50 krt adott ki a társulat és pedig a keleti katolikusok s ezek közt első sorban a csángók egyházi és iskolai czéljaira 2200 frtot, hazai czélokra 1100 frtot; a kath. egyház közszükségeire 712 frt 50 krt. A társulat fenállása óta összesen 132.026 frt 27 krt juttatott begyűlt tagdíjából s adományokból segélyezési czélokra; névszerint a csángók javára 54.704 frt 21 krt, hazai szegény templomokra- és iskolákra 42.657 frt 16 krt, a kath. egyház közszükségeire 34.864 frt 90 krt.

Lonkay Antal jelentette, hogy Kugler Mária urhölgy 20 frttal a társulat alapító tagjai közé lépett.

Dr. Wolafka Nándor jelentette, miszerint a csanádi alesperesi kerület papjai a Szent-László-Társulat tagjaivá kívánnak lenni és pedig oly kötelezettséggel, hogy f. évi január 1-től kezdve mindegyikük évenként tagdíj fejében egy-egy frtot fizet, névleg: dr. Kuhn Lajos esperes-plébános, Fodor András, Killer Frigyes, Jónás György, Kassics Károly, Tar Konstantin, Farkas Gusztáv, Nagy Károly, Ehling Ferencz, Neurohr Károly és Jaeger János plébánosok; ezenkívül Radics Pál szőregi plébános 21 frttal a társulat alapító tagjává lett.

Mallár József váci kanonok s a társulat ottani lelkes székelyi igazgatója a váci egyházmegyében szept. 27-ikéig begyűlt tagdíjak és adományok fejében 312 frt 60 krt adott át a közgyűlésnek. Ezen összegben befoglaltatik Jaross István és Sándor, Kalmár János samsoni lelkész és Rózsa Béla halasi plébános alapítványa és Hajdu József váci építőmester 10 frt adományá.

A számvizsgáló bizottság jelentése alapján a pénztárnoknak a fölmentvény kiadatni határozatot. A számvizsgáló bizottság tagjainak fáradozásaiért a közgyűlés köszönetet mondott.

Az igazgató választmány és a számvizsgáló bizottság újból megválasztott.

Az indítványokra kerülven a sor, dr. Balogh Sándor társ. alelnök indítványára elhatározatott, hogy a választmány kebeléből olykor egy-két tagot küldjön ki, meggyőződést szerezni a Göndöcs Lajos felügyelete alatt álló bukovinai fiuk neveltetéséről.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Kürucz Antal és dr. Wolafka Nándor tagok kérték föl. Dr. Balogh Sándor ügyvéd s alelnök köszönetet mondván a nagyméltóságú elnöknek a közgyűlés tapintatos vezetéséért, kérte, hogy adná főpásztori áldását a társulat tagjaira. A közgyűlés ezután, a távozó elnök urat lelkesen éltetve, szétoszlott.

Szerkesztői üzenetek. Cs. Gy-nek. A Révai testvérek által a »pálinka káros hatásátföltüntető műre« kiírt pályázat eredményéről eddig nem kaptunk tudósítást, s azért nem tehetünk róla említést. Mihelyt az eredményt ismerni fogjuk, nem mulasztjuk el közölni.

HIRDETESEK.

Miseruhák és egyházi szerek

Római katolikus rítusban.

Pontificale-eszközök
a leggazdagabb szerelésig.

ZAMBACH és GAVORA

Budapest, váci-utca 17. szám.

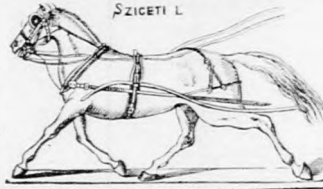
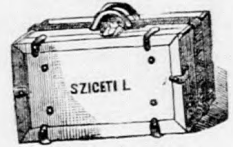
Ő Eminentija a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.
Megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek.
Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek. 23-52

Miseruhák, dalmatikák, pluviálék, albák, rochetek, zászlók, lobogók, Monstranzok, kelyhek, ciboriumok, füstölők, lámpák, gyertyatartók, chinapróba-ezüstből,

Szigeti Lajos

szij- és nyereggyártó.

Ajánlja jól berendezett szijgyártó-üzletét, melyben minden a szijgyártói szakmába vágó czikkék a legjutányosabb árakon jól elkészítve kaphatók. Kaphatók jó minőségű nyergek, utazó bőröndök, vadász- és utitáskák, különféle erős varrott szivar- és pénztárczák, hajtó- és lovagló ostorok, de különösen kocsizó

lőszerszámok ezüst-, nickel-, packfong-, talmir-, rez- és fekete veretekre, valamint erős igazhamok is nagy választékban. Finom angol lópokróczok, takarók, angol lögyögszerek, Nemencesk és Tarsa-féle bőrkenőcs, bőrlakk, veretékisztitó valamint istálló-szerek jutányos áron szerezhetők meg.

Minden e szakmába vágó javítások elfogadottnak s vidéki megrendelések levél által a legpontosabban kiszolgáltottnak.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetnek.

(4-10)

Üzleti helyiség: Budapest, VIII. ker., Múzeum-körút 10. a nemz. múzeum mellett.

Budapesti butor-ipartársulat

Budapest, Erzsébet-tér 1. sz.
Mintán mindent saját műhelyünkben a legjobb anyagból készítnék, azon helyzetben vagyunk, k. verőnket jutányos kiszolgálás tekintetében nem csak kielégítőhöz, hanem még azon kívül teljes biztossághoz is nyitunk minden egyes átlátszó készített darab jóvága és tartósságáért, mit hiszen évek során át szerzett jó hírnevünk tanúsít. Egyszerűmint butorkodunk a m. tisztelt közönséget gazdag választékú **asztalos, kárpitos és esztorgált butorokból** álló rakatunk megtekintésére hivataloztatni és készséggel szolgátunk bármiké is költségnyarazat, összehajlítás, szövetminta és rendezésekkel szives tájékoztásu.

Eladás készpénz fizetés mellett.

2 elfűző poltrózott díofa	30 frtól fölfelé
1 szalon asztal poltrózott díofa	12
1 szekrény (kredenz)	22
1 pamlog, 2 nagy, 4 kis karszék	70
1	2
1	6 szék
1	40

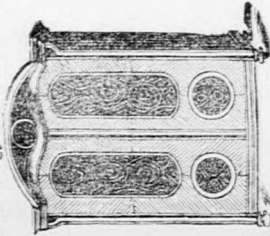
A garnitúrák tetszés szerint juttat szövet, ripsz, erp, gobelin, selyem, atasz, brocat, bouret, bársony vagy cloth-al vonhatók be.
Legfinomabb butorok, háló- és evőszoba berendezések tölgy- vagy diófából, valamint boule (játékos szoba) butorok nagy választékban. — Képes árjegyzékek ingyen postabérmentesen küldetnek. — Vidéki megrendelések 10% előleg beköltűdése ellenében teljesítenek — Csomagolás 4%.

BUDAPESTI BUTOR-IPARTÁRSULAT

891

Budapest, Erzsébet-tér 1. szám.

Kérjük a címre különösen figyelni.

BELFÖLDI ASZTALOS KÁRPITOS BUTOR-KÉSZÍTMÉNYEK.

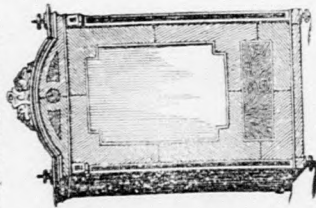
A legnagyobb választék mindennemű kész asztalos kárpitos és esztorgályos butorokból **olcsóbb árak mellett mint bárhol is.** Mintán mi mindent magunk készítnék, s a nyers anyagok készpénz mellett több százttól árleengedésben részesülünk, amúli fogva azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy t. sz. megbízóinknak olcsóbb árak mellett szolgálhatunk szilárd jó minőségű kávéval s így ezen javak mázas esekis t. sz. megbízóink javára szolgál mire ezennel tisztelettel butorkodunk becses ügyelmökét felhívni.

200 szobára való butorzat folyton készletben tartatik a legyszerűbből a legfinomabbáig, a szállal jó munkáérti jobbakéig, a mellétt. — Ruhaszekrények, ágycs, mosdószekrények, elvendiések 10% előleg mellett pontosan teljesítenek. Csomagolás 4 száztól.

Első belföldi kárpitos és asztalos butor-gyár.

Budapest III., rostélyutca, károlylakanya II. sz. b. a lópostá és megycs ház közelében.

(4-10)

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntőde.

Budapesten, Rottenbiller-utca 66. szám, ajánlja a magas episcopatus, egyházatyák és gondnokoknak régennálló és legújabbban a korszellem igényeinek mindenképen megfelelőleg berendezett, hazánk legnagyobb

harangöntődjét

jó csengésű, zenészi összhangu harang-csoportok és egyes harangok készítésére legfinomabb ércből.

Különösen figyelmzett, a magas kormány által szabadalmazott vaskoronára, és minden dörzseléstől ment tengelygyaira, melyek által a harangok forgathatók, ennélfogva a megrepeléstől óca vannak, könnyen lödülhetők, a haranglábat nem rázkódtatják, egyszermind a hang teljes kiterjedését, mélységét és a orny szilárdságát tehetősbik.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra díjmentesen küldetnek.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest, 1883. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferenciek-tere Athenaeum-épület).